

UOT 372.881.111.1

Elnurə Hikmət qızı Quliyeva

Heydər Əliyev adına

Hərbi İnstitutun Xarici dillər kafedrasının müəllimi,

Hərbi Elmi Tədqiqat İnstitutunun fəlsəfə doktoru proqramı üzrə dissertantı

<https://orcid.org/0009-0000-1846-7475>

E-mail: eq634061@gmail.com

[https://doi.org/10.69682/arti.2026.93\(2\).165-170](https://doi.org/10.69682/arti.2026.93(2).165-170)

XÜSUSİ TƏYİNATLI HƏRBI TƏHSİL MÜƏSSİSƏLƏRİNDƏ XARİCİ DİLLƏRİN TƏDRİSİ KEYFİYYƏTİNİN YÜKSƏLDİLMƏSİNDƏ İNNOVATİV TƏLİM METODLARININ TƏTBİQİ

Elnura Hikmat Guliyeva

lecturer at the department of Foreign languages at Military Institute

named after Heydar Aliyev,

doctorial student in the program of doctor of philosophy

at the Military Scientific Research Institute

ENHANCING FOREIGN LANGUAGE TEACHING QUALITY THROUGH INNOVATIVE METHODS IN SPECIALIZED MILITARY EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Эльнура Хикмет гызы Гулиева

преподаватель кафедры иностранных языков Военного Института

имени Гейдара . Алиева,

диссертант по программе доктора философии Военно-научно-Исследовательского Института

ПОВЫШЕНИЕ КАЧЕСТВА ПРЕПОДАВАНИЯ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ ПОСРЕДСТВОМ ИННОВАЦИОННЫХ МЕТОДОВ В СПЕЦИАЛИЗИРОВАННЫХ ВОЕННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ

Xülasə. Bu məqalə Azərbaycan ali hərbi təhsil müəssisələrində ingilis dilinin tədrisində innovativ təlim metodlarının tətbiq imkanlarını nəzəri və praktiki baxımdan araşdırır. Bu məqalə tapşırıq əsaslı öyrənmə, layihə əsaslı öyrənmə, texnologiya əsaslı öyrənmə, qamifikasiya, çevrilmiş sinif modeli və öyrənmə üçün universal dizayn kimi metodların elmi əsasları araşdırılır və onların XTHTM mühitində tətbiq imkanları qiymətləndirilir. Məqalə didaktik və psixolinqvistik yanaşmaların inteqrasiyasına əsaslanaraq innovativ metodların tələbə motivasiyasına və kommunikativ bacarıqların inkişafına təsirini araşdırır.

Açar sözlər: *innovativ təlim metodları, hərbi təhsil, tapşırıq əsaslı öyrənmə, texnologiya əsaslı öyrənmə, psixolinqvistik yanaşma*

Abstract. This study provides a comprehensive analysis of the integration of innovative instructional methodologies into English language teaching within Azerbaijan's specialized military educational institutions. The article synthesizes the theoretical underpinnings and pedagogical value of task-based learning, project-based learning, technology-enhanced instruction, gamification, the flipped classroom approach, and Universal Design for Learning, assessing their relevance and adaptability to the military education context. Through the combined lens of didactic and psycholinguistic frameworks, the study demonstrates that these approaches substantially strengthen learner motivation, situational language performance, and higher-order communicative skills.

Keywords: *Innovative teaching methods, military education, task-based learning, technology-enhanced learning, psycholinguistic approach*

Аннотация. В данной статье рассматриваются возможности применения инновационных методов обучения при преподавании английского языка в высших военных учебных заведениях

Azərbaycanda. В исследовании анализируются современные методы обучения, такие как обучение на основе заданий, проектное обучение, обучение с использованием цифровых технологий, геймификация, модель перевернутого класса и универсальный дизайн обучения. Описываются их основные особенности и обсуждаются возможности их эффективного применения в условиях военного образования. На основе дидактических и психолингвистических подходов статья показывает, что данные методы повышают мотивацию обучающихся, улучшают коммуникативные навыки и способствуют более активному использованию языка в реальных ситуациях.

Ключевые слова: инновационные методы обучения, военное образование, обучение на основе заданий, обучение с использованием технологий, психолингвистический подход

Giriş: Beynəlxalq əməkdaşlıq və NATO standartları çərçivəsində STANAG 6001 standartı xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Bu standart hərbi şəxsi heyətin xarici dil səviyyələrini müəyyən edir və beynəlxalq missiyalarda iştirak üçün minimal tələbləri təyin edir. NATO-nun təcrübəsi göstərir ki, çoxmillətli hərbi əməliyyatlarda iştirak edən hərbi şəxsi heyət ən azı 2+ səviyyəsində (Professional Working Proficiency) xarici dil biliyinə malik olmalıdır [1, s.18]. XTHTM-da təhsilalanların xarici dil biliklərini dünya standartlarına çatdırmaq üçün innovativ təlim metodlarının mütəmadi olaraq tətbiq edilməsi qarşıya qoyulan hədəfdir.

Əsas mətn. Xarici dillərin, xüsusilə də ingilis dilinin tədrisi zamanı dərslərin keyfiyyətinin yüksəldilməsi üçün istifadə olunan metodların həm nəzəri, həm də praktiki əsası vardır. Bu əsas nəzəri və praktiki təcrübələrin sistemli şəkildə öyrənilməsinə tələb edir. Məhz bu səbədən də innovativ təlim metodlarının tədrisdə əhəmiyyətini daha dərinəndən anlamaq üçün 3 əsas aspekt nəzərdən keçirilir: didaktik əsaslar, psixolinqvistik yanaşmalar və praktik tətbiq modelləri.

Müasir dövrdə dil tədrisinin didaktik əsasları təhsil fəlsəfəsinin yenilənməsi, informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının inteqrasiyası və tələbəyənlü yanaşmanın tətbiqi ilə sıx bağlıdır. Müasir pedaqogikada tələbəyənlü yanaşma anlayışı mərkəzi yer tutur. Bu konsepsiya öyrənəni tədrisin əsas subyekti kimi qəbul edir və onun fərdi ehtiyaclarına uyğun tədris mühitinin yaradılmasını tələb edir. Müasir didaktika dil öyrənməni statik bilik ötürmə prosesi kimi deyil, dinamik, interaktiv və yaradıcı fəaliyyət kimi dəyərləndirir. Beləliklə, ingilis dilinin tədrisi zamanı kommunikativ, konstruktiv, sinergetik və koqnitiv yanaşmaların inteqrasiyası həm öyrənmənin keyfiyyətini, həm də öyrənənlərin motivasiyasını artırır[2].

Müasir xarici dil tədrisinin nəzəri əsaslarından biri də psixolinqvistik yanaşmadır. Psi-

xolingvistik yanaşmada yaddaş əsas rol oynayır. İşçi yaddaş və uzunmüddətli yaddaş dillərin öyrənilməsi prosesində mühüm əhəmiyyətə malikdir [3, s. 558]. İşçi yaddaş yeni sözləri və qrammatik strukturları müvəqqəti yaddaşda saxlayır, uzunmüddətli yaddaş isə onların möhkəmlənməsinə imkan yaradır. Psixolinqvistik prinsipləri tətbiq etməklə müasir təlim üsulları olan kommunikativ, layihə əsaslı öyrənmə, çevrilmiş sinif və İKT əsaslı yanaşmalar dil öyrənmənin səmərəliliyini artırır.

Müasir dövrdə ingilis dili fənninin tədrisi zamanı innovativ təlim metodlarının tətbiqi tələbələrin motivasiyasını artırmaqla yanaşı, onların dil bacarıqlarının real ünsiyyət mühitinə uyğun şəkildə inkişafına şərait yaradır. Ənənəvi metodlardan fərqli olaraq, bu yanaşmalar tələbələrin fəal iştirakını, yaradıcılığını və tənqidi düşüncə bacarıqlarını inkişaf etdirməyə yönəlmişdir. Aşağıda müasir pedaqoji ədəbiyyatda və praktik təcrübədə geniş yayılmış bir sıra innovativ metodların növləri nəzərdən keçirilir.

Tapşırıq əsaslı öyrənmə (TƏÖ): Bu metodun tətbiqi tələbənin məntiqi düşüncə, qərar vermə və komandada işləmə bacarıqlarını inkişaf etdirir. XTHTM-da tətbiq olunan TƏÖ, məsələn, “Əcnəbi qonaq üçün təqdimat hazırlamaq”, “Təhlükəsizlik təlimatlarını şifahi təqdim etmək”, “Xarici hərbi əməkdaşla brifinq simulyasiyası” tapşırıqları praktik və real həyat situasiyalarına uyğun seçilə bilər. TƏÖ zamanı dərslər tələbələrin danışıq bacarığını, ünsiyyət çevikliyi və peşəkar sahəyə uyğun kommunikasiya bacarığını inkişaf etdirməyə imkan yaradır. Tələbələr belə tapşırıqlarda iştirak etdikdən sonra ingilis dilində danışıq daha az tərəddüd edir, fikirlərini daha dəqiq və ardıcıl şəkildə ifadə edirlər [4, s.598].

Layihə əsaslı öyrənmə (LƏÖ): LƏÖ tələbələrin real həyatla bağlı problemləri həll etmək üçün müəyyən bir zaman çərçivəsində fərdi və qrup şəklində layihə üzərində işlədikləri tələ-

bə yönümlü bir tədris metodudur. LƏÖ-də tələbə təkcə “Nə öyrənirəm?” sualını vermir, həm də “Niyə və necə tətbiq edirəm?” sualına cavab axtarır. Bu yanaşma tənqidi düşüncə, problemlərin həlli, yaradıcılıq, komanda işi, əməkdaşlıq, təqdimat və özünüidarəetmə kimi 21-ci əsr bacarıqlarını inkişaf etdirir. Hərbi sahədə layihə əsaslı təlimin tətbiqi, xüsusilə strateji planlama, qərarvermə və situativ təhlil bacarıqlarının inkişafı üçün məqsədə uyğundur [5].

Texnologiya əsaslı öyrənmə (Tex.ƏÖ): Tex.ƏÖ zamanı təlim prosesinin səmərəliliyini artırmaq üçün internet resursları, mobil tətbiqlər, onlayn platformalar və süni intellekt əsaslı proqramlar geniş istifadə olunur. Texnologiyanın tədrisə inteqrasiyası tələbələrin motivasiya səviyyəsini artırır və müstəqil öyrənmə bacarıqlarını inkişaf etdirir [6, s.157].

İKT-nin təhsildə istifadəsi artıq sadəcə texnoloji seçim deyil, didaktik zərurət kimi qəbul olunur. Azərbaycan təhsil sistemində də texnoloji infrastrukturun və müəllim hazırlığının mərhələli şəkildə inkişaf etdirilməsi bu metodların uğurlu tətbiqi üçün əsas şərtlərdən biridir [7, s.48]. XTHTM-da texnologiya imkanları məh-

dud olsa da, yaxşı planlanmış dərs və nizam-intizam tələbələrin innovativ tapşırıqları daha uğurla yerinə yetirməsinə kömək olmuşdur. Hərbi təhsil sisteminin texnoloji strukturunda son vaxtlar aparılan davamlı islahatlar və yeniliklər gələcəkdə dərslərin daha da səmərəli təşkilinə töhfə verəcəkdir.

Qamifikasiya və oyun əsaslı öyrənmə (OƏÖ): OƏÖ isə öyrənmənin birbaşa oyun vasitəsilə baş verdiyi təlim modelidir. Tələbə oyun oynayaraq və oyun içində qərar verərək öyrənir. Burada əsas məqsəd öyrənməni dərinləşdirmək, strategiya qurmaq, refleksiya etmək və konsepsiyaları tətbiq etməkdir. “Mission: English” adlı simulyativ oyunu nümunə olaraq göstərmək olar, burada tələbə şifrəli mesajları açmalı və düzgün ünsiyyət qurmalıdır. Digər bir nümunə olaraq “Word Battle” oyununu göstərmək olar. Burada qrammatik strukturlar düzgün istifadə edilməlidir ki, qarşı tərəf “məğlub olsun”. OƏÖ-nin əsas xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, tədris birbaşa oyun içində baş verir. Oyun təlim məzmununun daşıyıcısıdır. Tələbə oyun mühiti içərisində öyrənir. Tapşırıqlar oyun strukturuna uyğun tərtib olunur[8].

Meyarlar	Qamifikasiya	Oyun əsaslı təlim
Məqsəd	Motivasiya və iştirak	Dərin öyrənmə və bacarığın inkişafı
Forma	Oyun elementləri dərsə əlavə olunur	Dərsin özü oyun formasındadır
Məzmun	Ənənəvi tədris materialı oyun elementləri ilə gücləndirilir.	Oyun süjet xətti və simulyasiyalar
Məsuliyyət bölgüsü	Müəllim strukturu saxlayır.	Tələbə oyun içində qərar verir.
Texnologiyaya tələbat	Bəzən	Demək olar ki, həmişə (istisnalar ola bilər)

Qamifikasiya motivasiyanı artırmaq üçün dərsə oyun elementləri əlavə etmək, OƏÖ isə dərsin özünün tamamilə oyun strukturuna əsaslanmasıdır.

Oyunlaşdırma elementi olan dərslər stress səviyyəsini azaldır və dil öyrənməyə qarşı motivasiya formalaşdıran emosional yanaşma müşahidə olunur [9, s.49].

Çevrilmiş sinif (Flipped Classroom): Adından da görüldüyü kimi çevrilmiş sinif modeli dərsin quruluşunu dəyişərək ənənəvi “müəllim izahı dərstdə, tapşırıq evdə” ardıcılığını tərsinə çevirir. Bu zaman öyrənən əsasən dərsə əvvəlcədən hazır video, məqalə və ya slayd hazırlayır, dərs vaxtı isə müəllimlə və həmyaşıdları ilə birgə praktik fəaliyyət və müzakirələr aparırlar. Çevrilmiş sinif modeli dərstdə öyrənənin iştirakını artırmaqla bərabər, onun dərsə hazırlıq

səviyyəsini yüksəldir və müəllimin tələbəyə daha çox vaxt ayırmasına imkan yaradır. Bu metod müəllimin diqqət mərkəzində olmasını deyil, məhz öyrənənin diqqət mərkəzində olmasını önə çəkir. Çevrilmiş sinif modelinin təlimdə işlənməsi ilə bağlı aparılmış tədqiqatda iştirak edən tələbə və müəllim heyətinin 80%-i bu təlim metodunun tətbiqi ilə “Razıyam” və “Tam razıyam” cavabını vermişdir [10].

Öyrənmə üçün universal dizayn metodu (ÖÜD) (Universal Design for Learning): ÖÜD metodu inklüziv tədris yanaşması kimi formalaşmışdır və müxtəlif öyrənmə ehtiyaclarına malik tələbələrin dərstdə bərabər və effektiv şəkildə iştirak etməsini təmin etməyə yönəlmişdir. ÖÜD hər bir tələbənin fərdi ehtiyaclarına, maraqlarına, qabiliyyətinə və öyrənmə tərzinə uyğun təlim mühiti yaradır [11].

ÖÜD tədrisdə bərabərlik və əlçatanlığı təmin edir, çünki bu metod istər istedadlı tələbələrin, istərsə də əlavə dəstəyə ehtiyacı olanların eyni məqsədlərə müxtəlif yollarla çatmasına şərait yaradır. Bu model tədrisdə “hər kəs üçün eyni yanaşma” prinsipini inkar edir və əvəzində fərqli öyrənmə yollarını dəstəkləyən çevik sistem təklif edir. Elə bu modelin əsas gücü də ondadır ki, o, “hər kəs üçün eyni dərslər” prinsipini “hər kəs üçün uyğun dərslər” prinsipi ilə əvəz edir. Eləcə də müəllimə tələbələrin güclü və zəif tərəflərini daha aydın müşahidə etməyə və eyni zamanda dərslərdə inklüziv təhsil mühiti formalaşdırmağa imkan verir. Bununla da təlim prosesi təkcə bilik ötürmək deyil, müxtəlif bacarıqların inteqrasiyası formasında təşkil olunur [12].

XTHM-da bu metod öyrənənlərin hərbi terminologiya və sürətli qərarvermə bacarıqlarını fərdi ehtiyaclara uyğun formada inkişaf etdirməyə şərait yaradır. Vizual brifinq slaydları, qrupu yönəldən komandir rolları və qrafik əsaslı cavab vermə üsulları müxtəlif öyrənmə üsulları

rına malik öyrənənlərin tədris prosesinə uyğunlaşmasını və özünü ifadəsini asanlaşdırmışdır. Bu metod həm də komanda üzvlərinin fərqli bacarıqlarını və fərdi xüsusiyyətlərini nəzərə alan liderlik bacarıqlarını təşviq edir. Eləcə də, bu yanaşma tələbəyə özünü ən rahat və uyğun şəkildə ifadə etmək imkanı vermişdir. Məsələn esse yazmaq əvəzinə poster hazırlamaq və ya təqdimat etmək əvəzinə mini-video çəkmək alternativ təqdimat formaları kimi qiymətləndirilmişdir. Vizual dərslər materialları, komandaya uyğun rol bölgüləri və davamlı fəaliyyət öyrənənlərin fərqli olan güclü tərəflərini önə çıxarmışdır. Həmçinin bu model stressin azalmasına da səbəb olmuşdur. ÖÜD modeli yalnız pedaqoji innovasiya deyil, həm də təhsil sisteminin ədalətlik və bərabərlik prinsiplərinə əsaslanan praktik alət kimi çıxış edir.

Yuxarıda nəzərdən keçirdiyimiz innovativ təlim metodlarının müqayisəli təhlili beynəlxalq jurnallarda çap olunan məqalələrdə verilən faktlara əsasən aparılmışdır:

Nö	Metod	Əsas xüsusiyyətləri	Üstünlükləri	Çatışmazlıqları	Statistik göstərici/Şərh (APA istinadı)
1	Tapşırıq əsaslı öyrənmə	Real tapşırıqlarla dil bacarıqlarının inkişafı	Kommunikasiya, problem həlli, komanda işi	Tapşırıq planlama və qiymətləndirmə mürəkkəbdir.	Eksperimental tədqiqatda TƏÖ/TBLqrupu nəticələri $\approx 9\%$ artım göstərmiş [13,14]
2	Layihə əsaslı öyrənmə	Uzun müddətli layihələr üzərində öyrənmə	Yaradıcı və tənqidi düşüncə, praktiki biliklərin inteqrasiyası	Vaxt və resurs tələbi yüksəkdir.	Metaanalizlər LƏÖ/PBL-in nailiyyətlərə əlaqəsini “əhmiyyətli və müsbət” kimi qeyd edir (effect size ≈ 0.7); böyükmiqyaslı pilot dil layihələrində 53–70% yüksəliş olmuş [15]
3	Texnologiya əsaslı öyrənmə	Rəqəmsal platforma və mobil tətbiqlərlə öyrənmə	Fərdiləşdirilmiş öyrənmə, multimodal qavrayış	İnfrastruktur və müəllim bacarığı tələb edir.	MALL/CALL (Mobil və kompüter əsaslı təlim metodu) üzrə meta-analiz orta-böyük təsir ölçüsü $g \approx 0.88$ tapmışdır [16]
4	Qamifikasiya və OƏÖ	Ballar, səviyyələr, yarış elementləri ilə öyrənmə	Motivasiya və dərslə cəlb olunmada iştirak artırır.	Uzun müddətli planlama lazımdır.	Metaanalizlərdə motivasiya və nailiyyətlər dəyişiklikləri +14–19% uğur, +12–25% orta bal artımı ilə göstərilmiş [9,17]
5	Çevrilmiş sinif (Flipped Classroom)	Material evdə öyrənilir, sinifdə praktika aparılır.	Fəal iştirak, differensial kömək.	Texnologiyadan asılılıq, hazırlıq tələbi	95 tədqiqatın meta-analizinə görə flipped sinif modeli motivasiya və nəticələrdə ES ≈ 0.66 təsir göstərmiş; 76% tələbə dərsləri daha yaxşı anladığını bildirmiş [10].
6	Öyrənmə üçün universal dizayn	Fərqli təqdimat formaları ilə inklüziv təlim	Bərabər iştirak, əlçatan öyrənmə	Resurs və müəllim hazırlığı tələbi yüksəkdir.	ÖÜD/UDL tətbiq olunan siniflərdə iştirak və uğur göstəriciləri +15–20% artmışdır [11, 12]

Vurğulamaq lazımdır ki, innovativ təlim metodlarının düzgün dizayn və tətbiqi tələbənin öyrənmə təcrübəsini dəyişir, akademik nailiyyətlərini artırır və öyrənmə prosesini demokratikləşdirir. Bu metodların tətbiqi bilavasitə, təlimin keyfiyyətini və tələbə məmnuniyyətini əhəmiyyətli dərəcədə artırmışdır.

Beləliklə, xarici ölkələrdə xidmət etmək, təhsil almaq, müxtəlif tədbirlərə ezam olunmaq üçün xarici dil bacarıqlarına yiyələnmiş hərbi şəxsi heyətin yetişdirilməsi əsas şərtidir [18]. İşə qəbul olunanlar təlimin bir hissəsi kimi xarici dil öyrənməli və təhkim olunduqları regionların siyasi, iqtisadi və mədəni çətinliklərini bilməlidirlər. Bu xüsusiyyət xarici dil tədrisinin sadəcə ünsiyyət vasitəsi kimi deyil, həm də strateji əhəmiyyət daşıyan professional bacarıq kimi qəbul edildiyini göstərir [19].

Tədqiqat metodları. Bu tədqiqat qarışıq metodlu yanaşma əsasında qurulmuş kompleks elmi araşdırmaadır. Tədqiqat prosesi üç əsas mərhələdən ibarətdir: nəzəri-konseptual təhlil, müqayisəli-analitik təhlil və praktik-eksperimental müşahidə. Tədqiqat keyfiyyət və kəmiyyət parametrlərinin inteqrasiyasına əsaslanır. Keyfiyyət tədqiqatı çərçivəsində nəzəri mənbələrin sistemli təhlili, beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi və pedaqoji proseslərin dərin araşdırılması həyata keçirilmişdir. Kəmiyyət tədqiqatı isə mövcud beynəlxalq statistik məlumatlara, meta-analiz nəticələrinə və müqayisəli təhlillərin araşdırılmasına əsaslanır.

Problemin aktuallığı. Müasir dövrdə cəmiyyətin sürətlə dəyişməsi bütün dünyada bilik və informasiya mübadiləsini daha da sürətləndirmişdir. Beynəlxalq əməkdaşlığın inkişafı, informasiya texnologiyalarının və elmi-tədqiqat mühitinin global inteqrasiyası xarici dillərin, xüsusilə də ingilis dilinin öyrənilməsinə zəruri etmişdir. İngilis dili hazırda beynəlxalq diplomatiya, təhlükəsizlik, elm, texnologiya və ali təhsil sahəsində dominant kommunikasiya vasitəsidir. Bu səbəbdən də, ingilis dilini effektiv şəkildə

öyrətmək və öyrənmək xüsusi təyinatlı hərbi təhsil müəssisələrində (XTHTM) prioritet məsələlərdən birinə çevrilmişdir.

Azərbaycanın təhsil strategiyasında, xüsusilə hərbi təhsil sahəsində ingilis dili fənninin tədris olunması əhəmiyyətli yer tutur. Buna görə də XTHTM-da təhsil alan tələbələrin gələcəkdə beynəlxalq əməkdaşlıq proqramlarında iştirakını, müttəfiq ölkələrlə kommunikasiya qurmasını və global məkanə çıxış əldə etməsinə nəzərə alaraq, onlara dil bacarıqlarının təkcə nəzəri deyil, həmçinin praktik və istifadəyə yönəlmiş şəkildə tədrisi vacibdir.

Problemin elmi yeniliyi. Məqalənin elmi yeniliyi ondan ibarətdir ki, innovativ təlim metodları Azərbaycan təhsil sistemi üçün ilk dəfə bu qədər geniş, sistemli və müqayisəli şəkildə təhlil olunur. Araşdırma həm nəzəri konsepsiyaları (didaktik və psixolinqvistik yanaşmalar), həm də praktik tətbiq modellərini birləşdirərək XTHTM üçün yeni metodoloji yanaşma təqdim edir.

Problemin praktik əhəmiyyəti. Tədqiqatın məqsədi ingilis dilinin tədrisində innovativ təlim metodlarının tətbiqinin səmərəliliyini göstərmək, onların tədris keyfiyyətinə təsirini araşdırmaq və praktik tətbiq imkanlarını müəyyən etməkdir.

Nəticə. Bu yanaşmaların uğurlu tətbiqi göstərir ki, yeni tədris metodlarını yerli təhsil sistemində uyğunlaşdırmaq mümkündür. Müəllimlərin peşəkar inkişafı, innovativ metodların milli təhsil sistemində uyğunlaşdırılması və təlim resurslarının yaradılması əsas prioritet kimi qarşıda durmalıdır. Davamlı peşəkar inkişaf üçün müəllimlər mütəmadi olaraq təlimlərə cəlb olunmalıdırlar. İngilis dilində innovativ metodların uğurlu tətbiqi birbaşa müəllimlərin bilik və bacarıq səviyyəsindən asılıdır. Təhsil Nazirliyi, Milli Müdafiə Universiteti və digər aidiyyəti qurumlar tərəfindən davamlı təlim proqramlarının təşkili vacibdir. Xüsusilə, innovativ metodların praktik tətbiqinə dair real nümunələr üzərində təlimlər keçirilməlidir.

Bir sözlə, müəllimlərin peşəkar inkişafı, İKT infrastrukturunun gücləndirilməsi, metodların milli təhsil sistemində uyğunlaşdırılması və resursların yaradılması istiqamətində atılacaq addımlar tədris prosesinin səmərəliliyini artıracaqdır.

Ədəbiyyat

1. NATO BILC, (2024). STANAG 6001 Language Proficiency Standards: Implementation Guide. NATO Publications –s.1-75.
2. Anderson, J. R. (2010). Cognitive Psychology and its Implications. W.H. Freeman –s.1-390.
3. Baddeley, A. D. (1992). Working memory. Science, 255(5044), –s.556–559.
4. Carless, D. (2007). The suitability of task-based approaches for secondary schools: Perspectives from Hong Kong. System, 35(4), –s.595–608.

5. Canbazoglu Bilici, S., & Yücel, Ş. (2020). Use of Project-Based Learning in Military Schools: A Qualitative Case Study. *Journal of Education and Future*, 18, –s.55–70.
6. Stockwell, G. (2013). Technology and motivation in English-language teaching. In E. Ushioda (Ed.), *International Perspectives on Motivation* –s. 156–175. Palgrave Macmillan.
7. Abdullayeva, N., & Həsənova, T. (2021). Müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının ali təhsildə tətbiqi. *Azərbaycan Universiteti Elmi Xəbərlər*, 2(48), –s.45–52.
8. Gee, J. P. (2003). *What video games have to teach us about learning and literacy*. Palgrave Macmillan.
9. Sanchez, D., Young, C. J., & Jou, M. (2020). The effects of gamification on student motivation and engagement. *International Journal of Educational Technology*, 17(3), 45–60.
10. Chen, C.-P., Wang, C.-H., & Chen, J.-J. (2014). A mobile game approach for learning Chinese as a second language. In M. Searson & M. Ochoa (Eds.), *Proceedings of SITE 2014* (pp. 1084–1089).
11. Meyer, A., Rose, D. H., & Gordon, D. (2014). *Universal Design for Learning: Theory and Practice*. CAST.
12. Rao, K., & Meo, G. (2016). Using Universal Design for Learning to design inclusive instruction. In Rice & Meo (Eds.), *UDL in the Classroom* (pp. 21–34). Guilford Press.
13. Ellis, R., & Shintani, N. (2014). *Exploring Language Pedagogy through Second Language Acquisition Research*. Routledge.
14. Long, M. H. (2015). *Second Language Acquisition and Task-Based Language Teaching*. Wiley-Blackwell.
15. Condliffe, B., Quint, J., Visher, M. G., Banga, A., Nelson, E., & Reynolds, J. (2017). *Project-Based Learning: A Literature Review*. –Brooklyn, NY: MDRC.
16. Lin, T.-B., & Wang, Y. (2023). Meta-analysis of computer-assisted language learning effectiveness. *Language Learning & Technology*, 27(1), 45-68.
<https://doi.org/10.10125/29068>
17. Subhash, S., & Cuddy, M. M. (2018). Gamified learning in higher education. *Computers in Human Behavior*, 87, 192–206.
18. Toiynebekova, M. (2025), Interdisciplinary Research in Education: New Challenges in Pedagogy. *Eurasian Science Review An International Peer-Reviewed Multidisciplinary Journal*, 3(2), -s-114–118. <https://doi.org/10.63034/esr-490>
19. Aliko N., Ahreum L., Neal H., and Trisha B., (2026) *Reimagining Adult Education as World Building: Creating Learning Ecologies for Transformation* *Adult Education Quarterly* 76 (1), -s-1-184 <https://doi.org/10.4324/9781003371359>

Redaksiyaya daxil olub: 27.01.2026